

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ НАВЧАННІ ІНШОМОВНОГО КОМУНІКАТИВНОГО ЧИТАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТЕКСТІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розглянуто методику використання інтерактивних технологій з метою формування соціокультурної компетенції у початковій школі. Запропоновано алгоритм опрацювання тексту з соціокультурним змістом, на кожному етапі якого застосовуються методичні стратегії моделювання мовленнєвих ситуацій і організації взаємодії в різних навчальних режимах.

Ідея необхідності заглиблення в культуру, систему світовідчування та світорозуміння народу, мова якого вивчається нарівні з оволодінням певними мовними та мовленнєвими навичками в навчанні іноземної мови досить актуальна. Цим питанням займалися такі методисти, як О.О. Коломінова, О.А. Ляковська, В.О. Калінін, В.В. Сафонова. Метою статті є розробити науково обґрунтовану методику використання інтерактивних технологій у початковій школі. Об'єктом дослідження є процес навчання іноземного комунікативного читання з використанням інтерактивних технологій. Предметом роботи є дослідження шляхів використання інтерактивних технологій при навчанні комунікативного читання молодших школярів з метою формування соціокультурної компетенції. Здатність до між культурного іноземного спілкування є важливою складовою формування іноземної комунікації на будь-якому етапі.

Головною метою навчання іноземної мови визначено формування іноземної комунікативної компетенції, яку розуміють як здатність до міжкультурного іноземного спілкування [1].

Іноземна комунікативна компетенція включає, крім мовної та мовленнєвої, також соціокультурну компетенцію. Соціокультурна компетенція передбачає знайомство тих, хто навчається, з національно культурною специфікою мовленнєвої поведінки і здатністю користуватися елементами соціокультурного контексту, релевантними для породження і сприйняття мовлення з точки зору носіїв мови. Ці елементи – звичаї, правила, норми, соціальні умовності, ритуали, соціальні стереотипи, країнознавчі знання та ін.

Для формування соціокультурної компетенції потрібні знання про країну та її культуру. Засвоєння нової культури позначають терміном "акультурація" [2]. Формування соціокультурної компетенції у молодших школярів має особливе значення, тому що на цьому етапі закладаються основи оволодіння іноземною мовою в найбільш типових життєвих ситуаціях.

Згідно з Рекомендаціями Ради Європи з питань навчання, викладання та оцінювання в галузі іноземних мов учні молодших класів повинні розуміти прості непоширені речення та невеликі тексти соціокультурного змісту, бути в змозі задати запитання та відповісти, спілкуватися з метою отримання інформації [3].

Для цього потрібно вирішити ряд питань, зв'язаних із визначенням місця й часу навчання, подання соціокультурної інформації, відбором навчального матеріалу, технологічного забезпечення процесу засвоєння нової культури та етапами навчання.

Оскільки на початковому етапі програмою передбачається навчання учнів розуміти нескладні автентичні різнопланові тексти (вірші, тексти пісень, оголошення), написи (вивіски, цінники, адреси), мову ігор, загадок, кросвордів, гри слів [4], ми вважаємо доцільним інтегрувати процес формування комунікативних умінь читання з опрацюванням соціокультурної інформації. Основними критеріями відбору такого матеріалу для читання є типовість, сучасність, чітка диференціація з рідною культурою, тематична цінність, функціональність у співвідношенні з якими одна частина знань засвоюється рецептивно, а інша – рецептивно та репродуктивно.

Для розробки технології формування соціокультурної компетенції на базі комунікативного читання ми враховуємо думку методистів про те, що засвоєнню нової соціокультурної інформації сприяють сюжетно-ігрова основа уроку, вмотивоване використання засобів психолого-педагогічної зарядки, використання різноманітних допоміжних засобів, за допомогою яких забезпечується формування необхідних навичок та вмій. Також ми усвідомлюємо, що учням молодшого шкільного віку притаманна, зокрема, така психологічна особливість, як краще засвоєння мови через взаємодію з усіма аспектами свого оточення. Тому вчитель має підключати мислення та почуття учня, використовувати особистий, соціальний та культурний контексти його діяльності [5]. Розуміння тексту при читанні відбувається, коли учні активізують свої попередні знання та зв'язують їх із новою інформацією, отриманою при читанні. Учні переказують, трансформують текст, обговорюють його, слухають та оцінюють один одного. Тому саме використання інтерактивних технологій, на нашу думку, може сприяти засвоєнню соціокультурного матеріалу під час роботи з текстом.

Слово "інтерактивні" походить від слова "інтерація" – взаємодія (вчителя і учнів, дітей один з одним). Технологія інтерактивного навчання (навчання у взаємодії) базується на використанні різних методичних стратегій, прийомів моделювання ситуацій справжнього спілкування і організації взаємодії учнів у групах (у парах, у невеликих групах) із метою спільного вирішення комунікативних задач.

Ми пропонуємо використання таких інтерактивних технологій навчання молодших школярів, які забезпечують взаємодію учасників навчального процесу з різними аспектами їх оточення:

1) KW L Chart. Учні пропонуються заповнити таблицю:

What I know	What I want	What I have learnt

Діти акумулюють знання щодо певної теми, заповнюють першу графу таблички – What I know. Те, що вони хотіли б дізнатися, записують в другу графу – What I want. Третя графа заповнюється після опрацювання тексту.

2) Story Frame. Схема містить достатньо інформації для того, щоб діти змогли доповнити текст.

The story takes place _____, the characters of the story are _____ and _____. They are _____. One day _____. But _____ helped them. The story ends with _____.

3) Team Rewards. Оцінку отримує вся група за виконання одного завдання. Групи диференційовані і між собою вони не змагаються.

4) Individual Accountability. Успіх цієї групи залежить від кожного члена. Вони слідкують один за одним і допомагають. Учитель може запитати будь-якого учня.

5) Jigsaw. Учні об'єднуються у групи. Вся команда працює над одним і тим же матеріалом, хоча кожен член групи отримує тему, яку розробляє, і стає в ній експертом. Кожен доповідає своїй групі про роботу. Учитель може задати питання будь-якому учню у групі. Результати сумуються. Команда, яка отримає найбільше балів, нагороджується.

6) Story Pyramid. Учні пропонуються заповнити піраміду на основі прочитаного.

Line 1. Name of the main character.

Line 2. Two words describing the main character.

Line 3. Three words describing the place.

Line 4. Four words describing the main event (problem).

Line 5. Five words describing the solution of the problem.

7) Prediction Chart. Діти заповнюють табличку. У першій графі вони пишуть про те, що трапиться, на їхню думку, в другій – що трапилось насправді.

What will happen	What happened

Ми пропонуємо використання інтерактивних технологій при навчанні комунікативного читання на всіх етапах роботи з текстом: дотекстовому, текстовому та післятекстовому. Для цього розроблено алгоритм опрацювання тексту з соціокультурним наповненням, який включає етапи антиципації змісту тексту, введення лексичних одиниць, предикції, рецептивного опрацювання матеріалу, репродуктивного опрацювання матеріалу, продуктивного опрацювання матеріалу.

Наведемо приклад опрацювання тексту з соціокультурним наповненням за запропонованим алгоритмом.

ТЕКСТ

Christmas in England

Christmas is one of the greatest festivals. People celebrate it all over the world. Christmas is a time of peace and good words. People set up and decorate trees. They decorate them with candles, fairy lights, angels and small toys. Children hang on the trees little packets with nuts and candies and wait for Christmas Father. Christmas Father is a jolly character with a white beard and a red suit. Children believe that he leaves presents for them if they are well-behaved and hang their stockings near the beds. All children like him very much. Christmas is the best festival for many people.

Етап 1. Цей етап покликаний активізувати життєвий та мовленнєвий досвід учнів за допомогою пропонуєних учителем комунікативних завдань.

Read the questions and choose the right variant. Then compare your variant with your partner's one.

<ul style="list-style-type: none"> • What holiday do we celebrate in winter? - Christmas - Mother's Day - Easter. • When do we celebrate Christmas? - On the 7th of January 	<ul style="list-style-type: none"> - On the 8th of March - On the 31st of December • Where do you usually celebrate Christmas? - At home - At school - At your friends' place
--	---

Для знайомства учнів із соціокультурним аспектом тексту вчитель пропонує 'Quiz'. Діти обирають варіанти відповідей, виходячи з їх життєвого досвіду. Потім вони порівнюють свій варіант із варіантом сусіда по парті.

Етап 2. Метою цього етапу є усунення мовних і мовленнєвих труднощів та опрацювання нових лексичних одиниць.

Look at these pictures (objects) and try to remember the words: to decorate – прикрашати; fairy lights – вогні на ялинку; beard – борода; stocking – панчоха; well-behaved – слухняний. Divide into two teams and try to come to the top of the ladder as quick as possible. The winners will be rewarded.

Лексика вводиться за допомогою наочності. Вчитель називає слово та показує малюнок чи предмет. Далі учитель пропонує учням гру 'Сходинки'.

Учні розділяються на дві команди, вони повинні написати на кожній сходинці щойно засвоєні слова. Та команда, яка першою, дійде до верхньої сходинки, отримає нагороду.

Етап 3. На цьому етапі мета вчителя – підготувати учнів до сприйняття та роботи з текстом.

Look at the title of the text and guess what this text is going to be about. Discuss all the variants with your partner and choose the best one.

Учитель пише на дошці назву тексту, а учні повинні здогадатися, про що йтиметься в тексті. Учні працюють у парах, вони обговорюють між собою всі можливі варіанти.

Етап 4. Цей етап присвячений формуванню вміння сприймати на слух і розрізняти фонетичні та мовленнєві особливості автентичного тексту.

Read the text and fill in the pyramid: name of the main character; two words to describe the main character; three words to describe the main events.

Учні читають текст та заповнюють піраміду: ім'я головного героя; два слова, щоб описати головного героя; три слова, щоб описати головні події.

Етап 5. На цьому етапі учні кілька разів репродукують виділені вчителем особливості тексту в поєднанні з мовленнєвою діяльністю, з опорою на пантоміму, малюнок, функціональні шуми.

Watch your friends mime some actions from the story and say what is happening. Actions to be mimed: people set up and decorate trees; children hang their stockings near the beds; christmas father leaves presents for children.

Учитель дає окремим учням завдання відтворити рухами певні дії, про які йдеться в тексті. Інші діти мають здогадатися, що вони показують. Хто відгадає найбільше слів, отримає нагороду. Завдання на відтворення: люди встановлюють та прикрашають ялинку; діти вішають панчохи біля ліжка; Дід Мороз залишає подарунки дітям.

Етап 6. Мета цього етапу – забезпечити достатню мовленнєву практику з використанням опрацьованих лексичних одиниць на основі комунікативних творчих завдань, пов'язаних зі змістом автентичного тексту.

Divide into several teams and discuss Christmas in Ukraine. Try to get as much information as possible. Then every team will present in variant. The most interesting variant will be rewarded.

Учні розділяються на декілька груп і розповідають про Різдво в Україні. Кожен працює над однією і тією ж темою та стає в ній експертом. Проводяться зустрічі експертів із різних груп. Кожен має доповісти про свою роботу, всі повинні слухати один одного та записувати інформацію. На завершальному етапі кожна із груп розповідає про Різдво в Україні. Команда, яка найбільш цікаво розкрила питання, нагороджується.

Отже, якщо робота була ефективною на всіх етапах опрацювання тексту, то учні продемонструють високий рівень оволодіння матеріалом та розуміння тексту. Тому формування соціокультурної компетенції на молодшому етапі може бути інтегроване з навчанням видів мовленнєвої діяльності в єдиний навчальний процес за умови використання інтерактивних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Рудакова Я.П. Методичний апарат для засвоєння соціокультурної інформації у процесі читання художньої літератури у мовному вузі // Іноземні мови. – 1997. – № 3. – С. 39-41.
2. Коломинова О.О. О формировании социокультурной компетенции у младших школьников // Иноземные языки. – 1997. – № 3. – С. 52-54.
3. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. – Cambridge University Press, 2001. – 260 p.
4. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Англійська мова 2-12 класи. – К.: Шкільний світ, 2001. – 44 с.
5. Лясковська О.А. Кооперативно-інтерактивні технології навчання іноземних мов // Іноземні мови. – 2005. – № 1. – С. 21-24.
6. Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В., Березенська Л.І. Your English-Speaking world. Sound Land. Методичний посібник для вчителів іноземної мови початкової школи. – К.: Контекст, 2004. – 164 с.

Матеріал надійшов до редакції 31.10. 2006р.

Криворучко Т.В. Использование интерактивных технологий при изучении иноязычного коммуникативного чтения социокультурных текстов на младшем этапе.

В статье рассматривается методика использования интерактивных технологий с целью формирования социокультурной компетенции в начальной школе. Предложен алгоритм работы с текстом социокультурного содержания, на каждом этапе которого используются методические стратегии моделирования речевых ситуаций и организации взаимодействия в разных обучающих режимах.

Kryvoruchko T.V. Using interactive techniques in teaching to read sociocultural texts in primary schools.

The article deals with the methodology of applying interactive techniques to the formation of sociocultural competence in the primary school learning context. The algorithm of work with the sociocultural content, using methodological strategies of stimulation of speech situations, organization of interaction and various work modes on every stage is suggested.